

Najczęstsze usterki techniczne w projektach aktów prawnych

1. **Hiperłącza** – w treści projektu wklejany jest tekst kopiowany z różnych źródeł zewnętrznych, w szczególności ze stron internetowych lub komercyjnych systemów informacji o prawie, bez usunięcia występujących hiperłączy. Takie działanie powoduje ryzyko publikacji na stronie serwisu Rządowy Proces Legislacyjny oraz na stronie Sejmu, a w skrajnych wypadkach ogłoszenia w dzienniku urzędowym dokumentu zawierającego linki, które umożliwiają przejście do stron podmiotów zewnętrznych, co w niektórych sytuacjach może powodować wątpliwości interpretacyjne odnośnie do treści aktu.

Ryzyko publikacji niepoprzanego dokumentu wynika także z tego, że użytkownicy często zmieniają sposób formatowania hiperłączy, zamiast je usunąć. Takie działanie w żaden sposób nie usuwa hiperłączy, utrudnia natomiast identyfikację na ekranie lub na wydruku miejsca, w którym takie hiperłącze występuje.

Przykład fragmentu przekazanego dokumentu:

Art. 2. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2024 r. poz. 145, z późn. zm.⁷⁾) w art. 16 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadkach, o których mowa w art. 11 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 383 i 1248), policjanci mogą użyć środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1–13 i 17–21 tej ustawy, lub wykorzystać te środki.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 915, 1089, 1222, 1248, 1473 i 1562) w art. 23 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadkach, o których mowa w art. 11 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, funkcjonariusze mogą użyć środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1–13 i 16–21 tej ustawy, lub wykorzystać te środki.”.

Dokument po weryfikacji hiperłączy:

Art. 2. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2024 r. poz. 145, z późn. zm.⁷⁾) w art. 16 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadkach, o których mowa w [art. 11](#) ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 383 i 1248), policjanci mogą użyć środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w [art. 12 ust. 1 pkt 1–13](#) i 17–21 tej ustawy, lub wykorzystać te środki.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 915, 1089, 1222, 1248, 1473 i 1562) w art. 23 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadkach, o których mowa w [art. 11](#) ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, funkcjonariusze mogą użyć środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w [art. 12 ust. 1 pkt 1–13](#) i [16–21](#) tej ustawy, lub wykorzystać te środki.”.

2. Formatowanie tekstu w sposób niezgodny z zasadami korzystania z szablonu aktu prawnego – w celu ujednoczenia wyglądu tekstu projektu aktu prawnego oraz zapewnienia mechanizmów jego kontroli w szablonie zablokowano część funkcji. Takie rozwiązanie przy poprawnie przygotowanym dokumencie pozwala na sprawne i bezbłędne przetwarzanie tekstu. Możliwość pracy w szablonie z odblokowanymi wszystkimi funkcjami pozostawiono wyłącznie na wypadek sytuacji wyjątkowych, w szczególności gdy w projekcie aktu prawnego nowelizowany jest tekst załącznika formatowanego w sposób znacząco odbiegający od sposobu formatowania tekstu aktu prawnego. Ta możliwość jest jednak nadużywana, co rodzi **ryzyko usterek, które mogą mieć w pewnych przypadkach nawet znaczenie merytoryczne**. Poniżej wybrane przypadki:

- 1) **Formatowanie przez określanie parametrów czcionki bez stosowania właściwego stylu znakowego, który jest zdefiniowany w szablonie i pozwala na sformatowanie danego fragmentu tekstu w sposób poprawny** – formatowanie bez stosowania właściwego stylu znakowego stwarza ryzyko powstania błędów w trakcie przetwarzania tekstu, w szczególności w przypadku kopiowania tekstu między dokumentami, np. zamiany „art. 87²” na „art. 87²”.

Przykłady:

Tekst w projekcie, w którym po odblokowaniu wszystkich funkcji sformatowano fragmenty jako indeks górny (zamiast wykorzystania stylu „_IG_ – indeks górny”):

„4. Przepisów prawa lotniczego nie stosuje się do lotnictwa państwowego, z wyjątkiem przepisów:

- 1) art. 1 ust. 6, art. 2–9, art. 14, art. 17 ust. 17, ust. 22 pkt 2 i ust. 23, art. 35 ust. 2, art. 43, art. 59a ust. 6, art. 60, art. 66 ust. 1a–1d i 3, art. 66a, art. 66b, art. 68 ust. 2, 2e i 2f, art. 69 ust. 1–3, art. 74–76, art. 82 ust. 1 pkt 6–8, ust. 1a, 1b i 3–8, art. 87, art. 87¹ ust. 1–8 i 10, art. 87², art. 87⁴ ust. 1, 2, 4 i 5, art. 87⁵ ust. 1–4,

Ten sam tekst po przekopiowaniu do innego dokumentu:

„4. Przepisów prawa lotniczego nie stosuje się do lotnictwa państwowego, z wyjątkiem przepisów:

- 1) art. 1 ust. 6, art. 2–9, art. 14, art. 17 ust. 17, ust. 22 pkt 2 i ust. 23, art. 35 ust. 2, art. 43, art. 59a ust. 6, art. 60, art. 66 ust. 1a–1d i 3, art. 66a, art. 66b, art. 68 ust. 2, 2e i 2f, art. 69 ust. 1–3, art. 74–76, art. 82 ust. 1 pkt 6–8, ust. 1a, 1b i 3–8, art. 87, art. 87¹ ust. 1–8 i 10, art. 87², art. 87⁴ ust. 1, 2, 4 i 5, art. 87⁵ ust. 1–4,

- 2) **Zmiana paramentów czcionki fragmentu, któremu wcześniej nadano styl znakowy (tzn. styl przeznaczony do formatowania konkretnych wyrazów lub znaków np. P – pogrubienie lub IG – indeks górny) – zamiast usunąć styl znakowy (przywrócić styl właściwy dla akapitu), np. korzystając z funkcji „Normalna czcionka” dostępnej w szablonie w zakładce „Narzędzia główne”, odblokowuje się szablon i zmienia parametr czcionki.**

Przykład:

Tekst w projekcie, w którym po nadaniu stylu znakowego (np. P – pogrubienie lub IG – indeks górny), odblokowano szablon i określono parametr czcionki (pozostawiając styl znakowy):

Art. 16. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 325 i 1222) w art. 37 ust.1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 1–6 i 9–15 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 383 i 1248), funkcjonariusz może użyć środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1, pkt 2 lit. a, pkt 5, 7, 9, 11, pkt 12 lit. a, c i d, pkt 13 i 17–21 tej ustawy, lub wykorzystać te środki.”.

Tekst po przekopiowaniu do innego dokumentu

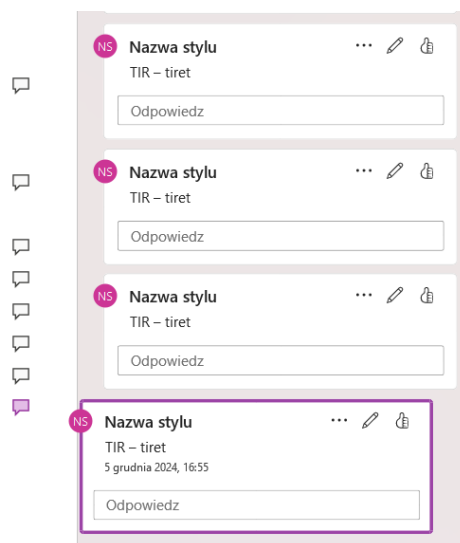
Art. 16. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 325 i 1222) w art. 37^{ust.} 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 1–6 i 9–15 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 383 i 1248), funkcjonariusz może użyć środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1, pkt 2 lit. a, pkt 5, 7, 9, 11, pkt 12 lit. a, c i d, pkt 13 i 17–21 tej ustawy, lub wykorzystać te środki.”.

- 3) **Zmiana sposobu formatowania stylu akapitowego** – w poniższym przykładzie w ostatnim akapicie zamiast sformatowania akapitu stylem właściwym dla części wspólnej tiret – „CZ_WSP_TIR – część wspólna tiret” zmieniono wygląd akapitu (pozostawiając styl właściwy dla jednostki tiret – „TIR – tiret”).

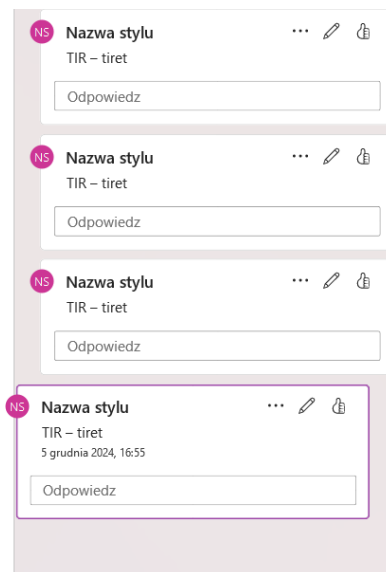
Tekst widoczny w projekcie:

- z) inne niż powiatowe urzędy pracy podmioty kierujące – w stosunku do osób pobierających stypendium w okresie szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego – którymi są:
  - jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, z wyjątkiem wojewódzkich i powiatowych urzędów pracy,
  - Ochotnicze Hufce Pracy,
  - agencje zatrudnienia,
  - związki zawodowe,
  - ośrodki doradztwa rolniczego,
  - ośrodki poradnictwa zawodowego i psychologicznego
  - korzystające z publicznych środków wspólnotowych i publicznych środków krajowych na podstawie umowy o dofinansowanie projektu albo decyzji, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. z 2022 r. poz. 260) albo ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 1259 i 1273),

Tekst po przekopiowaniu do innego dokumentu:

- z) inne niż powiatowe urzędy pracy podmioty kierujące – w stosunku do osób pobierających stypendium w okresie szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego – którymi są:
  - jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, z wyjątkiem wojewódzkich i powiatowych urzędów pracy,
  - Ochotnicze Hufce Pracy,
  - agencje zatrudnienia,
  - związki zawodowe,
  - ośrodki doradztwa rolniczego,
  - ośrodki poradnictwa zawodowego i psychologicznego
  - korzystające z publicznych środków wspólnotowych i publicznych środków krajowych na podstawie umowy o dofinansowanie projektu albo decyzji, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. z 2022 r. poz. 260) albo ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 1259 i 1273),

Powyższe przykłady pokazują skutki niepoprawnego formatowania tekstu, które mogą w pewnych przypadkach mieć nawet znaczenie merytoryczne, dlatego też **nie zaleca się pracy w szablonie przy odblokowaniu wszystkich funkcji.**

3. Pozostawianie w dokumencie nieaktualnych odsyłaczy – oddzielnie należy zwrócić uwagę na błąd związany ze stosowaniem w tekście aktu prawnego tzw. odsyłaczy, które w swoim założeniu umożliwiają odwołanie się do konkretnych miejsc w dokumencie takich jak nagłówki, rysunki, tabele lub odnośniki. Korzystanie z tej funkcji wymaga dbania o to, aby miejsce, do którego prowadzi odsyłacz nie zostało usunięte lub w sposób niekontrolowany zmienione. Mając na względzie, że projekt aktu prawnego podlega licznym zmianom w trakcie prac legislacyjnych, korzystanie z odsyłaczy wymaga szczególnej uwagi. Należy pamiętać o aktualizacji odesłań przed przekazaniem dokumentu do dalszych prac – tzn. zaznaczyć tekst zawierający odsyłacz i użyć klawisza F9.

Jednocześnie należy podkreślić, że domyślne ustawienia Word-a aktualizują pola odesłań przy zapisie pliku do formatu PDF lub wydruku. W takim przypadku może dojść do niekontrolowanych zmian w tekście.

Poniżej przykład dokumentu, w którym użyto odsyłacza do odnośnika, a następnie usunięto odnośnik.

Tekst przekazanego dokumentu:

27)⁶⁾ przetwarzanie danych osobowych, w tym także danych medycznych oraz danych dotyczących skazań, orzeczeń o ukaraniu i mandatów karnych, wyłącznie dla potrzeb rejestrów i postępowań określonych w ustawie i w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o transporcie materiałów niebezpiecznych drogą powietrzną, zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych;

Tekst tego samego dokumentu po zapisaniu do pliku PDF:

27)**Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.** przetwarzanie danych osobowych, w tym także danych medycznych oraz danych dotyczących skazań, orzeczeń o ukaraniu i mandatów karnych, wyłącznie dla potrzeb rejestrów i postępowań określonych w ustawie i w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o transporcie materiałów niebezpiecznych drogą powietrzną, zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych;